

CONTROVERSIA VII.

De Prescriptione quorundam
Delictorum speciali.

SUMMARIUM.

- Quo tempore prescribatur adulterium mariti & cetera delicta leg. Jul. 57.
Quo tempore prescribatur adulterium uxoris. 58.
Quid si adulterium habeat aliam speciem adiunctam. 59.
Semper potest opponi per viam exceptionis. 60.
Non obstante prescriptione potest peti divortium. eod.
In iuriarum Actio duplex est, Civilis, & Pretoria. 61.
Prior est perpetua, posterior annum durat. 62.
Primum annus actionis Pretoria incipiat currere à die commissæ injuriæ. 63.
An Injuria scripto vel picturâ illata prescribatur anno utili. 64.
Quo tempore prescribatur crimen Apostasiæ. 65.
Quo tempore prescribatur crimen Peculatus. 66.
An prescribatur crimen Partis suppositi. 67.
Item crimen Parricidij. 68.
Crimen Laicæ Mæstis, tam divina quam humana, hæresis, Assassini, falsæ monete, Simonie, aboribus, Concussionis, nullo tempore prescribuntur. 69.
An ad interrompendam prescriptionem requiratur citatio. 70.
Quomodo ex diuturnitate temporis minuatur pœna. 71.

§. I.

Adulterium, Stuprum, Lenocinium.

57. Dicendum I. Adulterium à marito commissum (idem est de cæteris delictis, quæ in Lege Jul. de adult. ponuntur, & mox referentur,) prescribitur quinque annis continuis à die ultimi adulterii commissi: ut maritus amplius accusari non possit, si quidem adulterium non habet conjunctam aliam speciem, ut incestum, vel violentiam. Probatio mox sequitur.
58. Dicendum II. Adulterium ab Uxore commissum prescribitur sex mensibus utilis, ut nec adulter nec adultera accusari possit,

quod si hi sex utiles menses excedant quinquennium, etiam elapso quinquennio esset prescriptum. Continentur hæc duæ Conclusiones seqq. Juribus. l. 29. §. 5. 6. 7. ff. ad l. Jul. de adult. [Sex mensium hæc sit separatio, ut in nupta quidè ex die divortii sex menses computentur, in vidua verò ex die commissi criminis. Præterea si ex die divortii sexaginta dies sint, ex die verò commissi criminis quinquennium præterit, debuit dici nec mulierem posse accusari, ut quod datur lex menses utiles, sic sit accipiendum, ne crimen quinquennio continuo sopitum exciderit. Hoc quinquennium observari legislator voluit, si reo vel reæ stuprum, adulterium, vel lenocinium objiciatur: quid ergo si aliud crimen sit, quod objicitur, quod ex lege Julia descendit? ut sunt, qui domum suam stupri causâ præbuerunt, & alii similes? & melius est dicere, omnibus admissis ex lege Julia venientibus quinquennium esse præsitutum. Quinquennium autem ex eo die accipiendum est, ex quo quid admissum est, & ad eum diem quo quis postulatus postulata ve est, & non ad eum diem quo judicium de adulterio exercetur.] Et l. 5. C. eod. cum lege sequenti, quæ declarantur, quomodo sex menses computant. [Adulter post quinquennium quam commissum adulterium dicitur (quod continuum numeratur) accusari non potest. Jure Mariti adulterii accusare volenti sexaginta dies utiles computantur, quibus in publico ejus facultas fuerit, apud quem reus vel rea postulari potest. Et cum præterierint isti dies utiles, maritus quoque Jure extranei (per reliquos quatuor menses utiles) agere potest.]

59. Dixi in conclusione. Nisi habeat aliam speciem adjunctam, quæ in lege Julia non comprehenditur. Nam si talem habetet adjunctam, v. g. incestum, sodomitiam, sacrilegium &c. tunc ratione hujus requireretur prescriptio 20. annorum, intra quos accusari potest ut incestuosus &c. Item si vis & violentia intervenisset, nullo tempore prescriberetur, ut habetur §. fin. l. cit. [Eum autem qui per viam stuprum intulit vel mari vel femine, sine præfinitione hujus temporis accusari posse dubium non est: cum eum publicam vim committere nulla dubitatio est.]

60. Cæterum, ut etiam præced. Controv. dictum est, adulterium semper opponi potest per viam exceptionis, v. g. si mulier, vel ejus hæredes dotem post plurimos annos petent, exceptione adulterii commissi repellerentur.

Prædictæ conclusiones procedunt quoad pœnam temporalem seu legalem, non autem quoad divortium petendum, quæ est pœna spiritalis, & ideo postea pars innocens etiam post prescriptionem dictam petere divortium, si forte primum resciret adulterium commissum esse

ant

ante tot annos, ut post glossam in cap. admonere. ca. 33. q. 2. notant DD.

§. II.

Crimen Injuriarum.

61. Actio Injuriarum duplex est, alia Civilis, & descendens ex lege Cornelia, quando quis dicit se pullatum, vel verberatum, vel in domum suam introitum esse: alia Pretoria, quæ ob alias injurias competit, de quibus dixi ro. 1. de Jure privat. tract. 2. Quod attinet priorem, Antonius Gomez var. resol. de injuriis c. 6. n. 15. v. dubium. tenet eam durare solum per annum.

62. Communior tamen est sententia, eam non minùs esse perpetuam, quam sint alie actiones civiles, hoc est, ut non nisi 30. annorum spatio extingatur.

Quod verò attinet actionem Pretoriam, eam aboleri anni spatio habetur ex lege §. C. de injuriis, ubi expressè sermo est, de injuria verbalis, ut proinde non rectè à Gomez extendatur hæc lex ad injuriam realem. [Si non convitii consilio te aliquid injuriosum dixisse probare potes, fides veri à calumnia te defendit. Si autem in rixam inconsulto calore prolapsus, homicidii convitium objicisti, & ex eo die annus excessit, cum injuriarum actio annuo tempore prescripta sit, ob injuriæ admissam conveni non potes.]

63. Controversum est, an hic annus incipiat currere à die commissæ injuriæ, adeoque etiam ignoranti currat. Affirmat Rota Romana tit. de Injuriis decis. 240. & Julius Clarus. Negativa est communior, quam etiam sequitur Fachini: lib. 9. c. 8. & Gail lib. 2. ob. 105. Hi volunt annum esse utilem, & incipere à die scientiæ factæ injuriæ. Colligitur hæc sententia ex lege 14. §. 1. & seq. ff. quod meritis ca. ibi. [Post annum verò in simplum actionem pollicetur, sed non semper, sed causâ cognita. In causâ autem cognitione versatur, ut si alia actio non sit, tunc hæc detur: & sanè per metum facta injuria anno & quidem utili exoleverit.] Et regulariter actiones annuæ à Pretore datæ anno utili gaudent. Porò annus utilis est, quo experiundi potestas datur: atqui ignorans sibi competere actionem, non censetur habere potestatem experiundi, ut per se patet, & in Jure sapius expressum est.

64. Controversum etiam est, an Injuria scripto illata vel picturâ, vel libello famoso, prescribatur anno utili, vel potius sit perpetua. Perpetuam esse tenet Zasius & Gail, ex eo fundamento, quia censetur injuria realis, nam scriptura, seu littera scripta manet. Verior est

sententia Fachinei, anno utili prescribi. Negatur ergo, esse injuriam realem, sed esse verbalem æquivalenter, quod bene probatur ex lege 15. §. ait prætor 25. ff. de injuriis. [Ait Prætor, ne quid infamandi causâ fiat, si quis adversus ea fecerit, prout quæque res erit, animadvertam. Hoc edictum supervacuum esse Labeo ait, quippe cum ex generali injuriarum agere possimus &c. Generaliter venit Prætor quid ad infamiam alicujus fieri: proinde quodcumque quis fecerit NB. vel dixerit, ut alium infamet, erit actio injuriarum. Hæc autem ferè sunt, quæ ad infamiam alicujus fiunt, ut puta ad invidiam alicujus veste lugubri utitur, aut squalidâ, aut si barbâ demittat, vel capillos submittat, aut sicarum conscribat, vel proponat, vel cantet ali-quod, quod pudorem alicujus lædat.] Unde rectè infert Fach. nullam esse causam, ut in re dubia & odiosa actionem hujusmodi perpetuam faciamus. Quod si Statutum haberet contrarium, utique non esset irritabile, & ad absterrendos homines, qui alicubi nimis proni sunt ad faciendos libellos famosos.

§. III.

Crimen Apostasiæ.

65. Hujus criminis accusatio (si communem DD. opinionem spectemus) prescribitur spatio quinquennii vivente Apostatâ, post mortem durat perpetuò, in sententia probabilis est contrarium tenet Bartolus. in l. 2. C. de Apostasiis. ibi. Intra iugo quinquennium, quod de inofficiosis actionibus constitutum est, proprias exigat actiones. quæ tamen lex loquitur de Actione, quæ quis impugnat testamentum Apostatæ. Cæterum, in lege 4. videtur mihi accusatio perpetua concedi. [Apostatarum sacrilegum nomen singulorum vox continuâ accusatione incesset, & nullis finita temporibus hujusmodi criminis arceatur indago.] quæ verba satis clara videntur: & tamen hæc lex à DD. allegatur pro prescriptione quinquennii, cum nec syllaba sit de quinquennio. Adverte, eum qui in Apostasia perseverat, nunquam prescribere, quia continuatur delictum.

§. IV.

Crimen Peculatus.

66. DE hoc est clara lex 7. ff. ad leg. Jul. pecul. Peculatus crimen ante quinquennium admiffum

sum obijci non oportet. Est autem crimen peculatus furtum pecunia publicae vel fiscalis, vel furtum. Quod si hoc furtum haberet conjunctum sacrilegium, non praescriberetur nisi spatio 20. annorum, prout in simili supra dictum de Adulterio habente conjunctum aliud crimen.

§. V.

Crimen suppositi partus.

67. **I**n hoc crimine nunquam admittitur praescriptio. l. 19. §. 1. ff. ad leg. Cornel. de falsis. [Accusatio suppositi partus nulla temporis praescriptione depellitur, nec interest, doctentur nec ea quae partum subdidisse contenditur.] Quae lex summam ratione nititur, non solum favore prolis legitimae, si quae forte adfir, ne minuatur ejus patrimonium & legitima, verum etiam & longè maxime favore familiae: quandoque enim consisterit, eum non esse de familia, nulla praescriptio faciet, ut sit de familia, vel pro tali habendus sit, cum aperte de falsitate constet.

§. VI.

Crimen Parricidii.

68. **N**eque hoc crimen, ob suam atrocitatem, nullo tempore praescribitur, quò minus accusari possit. l. fin. ad l. Pompeianam de parricid. Eorum qui parricidii poenam teneri possunt, semper accusatio permittitur. & lege i. enumerantur, qui hac poena tenentur: nempe, qui parentem, liberos, cognatum, conjugem, affinem, sponsum, sponsam, sponsi, sponsae cognatum, patronum, patronam, occidit: vel ejus dolo, vel ope id factum est, & qui venenum emit, ut patenti daret, etiam non potest dare.

§. VII.

De aliis Criminibus non praescribilibus.

69. **C**rimen Laesae Majestatis, tam divinae per Blasphemiam, quam humanae, item haeresis, Assassini, falsae monetae, Simoniae, abortus, concussio, nullo tempore praescribi posse tradunt DD. communiter, quamvis expressis Juribus non probent. Inter haec numerat Guazzinus n. 83. Apostasiam, eam tamen prius duo-

bns in locis dixisset, praescribi quinquennio; ego verò supra notavi, & adduxi textum, quo perpetuitas probatur.

§. VIII.

Quomodo hac Praescriptio interrumpatur.

70. **M**ultorum est sententia, quos refert & sequitur Farinacius q. 10. n. 28. praescriptionem hanc interrompi, si accusator querelam, seu libellum accusationis prorexisset, vel filius, & eo instante Judex ex officio inquisitionem formasset: etiamsi citatio non intervenisset: unde ut praescriberetur, tempus constitutum inciperet currere à die interruptae praescriptionis, quae de novo inchoanda est, secundum regulas traditas in materia de Praescriptione, & ejus interruptione.

Alii tamen praesertim RR. quos sequitur Guazzinus, requirunt citationem, & quidem, ut fuerit relata per nuntium in actis, & legitime executioni mandata. Verum, pro neutra sententia in venio Jus speciale, quare verius est, insistendum in hoc generali regula de interruptione Praescriptionis in civilibus: de qua actum loco citato.

§. IX.

An, & quanta temporis diuturnitas non complens praescriptionem, saltem minuat poenam.

71. **I**n hoc puncto adeo variè loquuntur DD. ut nil firmum asserti facile possit, qui tamen in hoc conveniunt, quòd in delictis, quae diximus nullo unquam tempore praescribi, poena quoque non minuatur ob quameunque diuturnitatem. De aliis ergo loquendo exstat lex 25. ff. de poenis. quae dicit poenam esse minuendam. [Si diuturno tempore aliquis in reatu fuerit, aut quatenus poena ejus sublevanda erit: sic enim constitutum est, non eo modo puniendos eos, qui longo tempore in reatu agunt, quam eos qui in recenti sententiam recipiunt.]

Hanc legem antiquiores intellexerunt, quasi diuturnitas temporis simpliciter mereatur minui poenam, etiamsi delinquens nunquam accusatus aut aliquo modo vexatus fuerit: sed in rei

rei veritate non est iste sensus legis: & alius indicatur per illa verba: in Reatu fuerit. Reatus apud antiquos fuit status reorum, quorum causa agitabatur, donec vel absolventur, vel condemnarentur; qui eo tempore debebant incedere capillis submissis, quos non licebat ante tondere, quam omnium sententiam absolventur, squalore & illuvie confecti, promissa barbà, habitu fordido, pannoso, & ut Budaus ait, misericordiae aucupatore.

72. **C**eterum, si quis post delictum momentaneum se emendavit longo tempore, de quo Judex arbitrat, v. g. per octo vel decem annos, non est inconveniens poenam minui, & quae forte alioquin fuisset corporalis, eam in pecuniariam commutari. Quod quidem in delictis levioribus praescribi, nunquam autem in gravioribus, testatur Julius Clarus, q. 60. n. 32. nisi forte ad obtinendam facilitatis gratiam à Principe, praesertim si reus non fuit contumax. Quare in hac re nihil pro certa regula statui potest, sed attendat aequitate Judex arbitrat, an reus ob temporis diuturnitatem sit commiseratione dignus. Deinde etiam est attendenda Curiarum praxis, quae ob diuturnitatem solet commutare ultimum supplicium in poenam triremium, fustigationis, juxta qualitatem delicti & conditionem personarum, & de tali praxi testatur Farinacius. Sandè ob diuturnitatem carceris poenalis, vel etiam per modum custodiae adhiberi, posse poenam minui, usus habet, cum reverà sit pars poenae.

CONTROVERSIA VIII.

Quanto tempore pereat instantia Causae Criminalis.

SUMMARIUM.

DE Consuetudine non solet certus terminus observari, ob causarum multitudinem. De jure communi requiritur biennium. 73. An ita perimatur instantia, ut nec de novo possit accusari. 74. An post lapsum biennii possit accusator restitui, si Judici datum est plenum arbitrium. 75. An mortuo accusatore non possit accusatio ab alio continuari. 76. An procedat peremptio, si Reus judicialiter crimen constiterit. 77. An procedat, quando causa agitatur in consistorio Principis. eod.

Si Judici assignetur brevior terminus, à quo tempore incipiat currere. 78.

An valeat prorogatio imperata, sed representata post lapsum termini. eod.

Si Judex desinat esse index prope suè biennii, quomodo currat tempus successorum. 79.

73. **Q**uamvis hodie in multis Dicastriis & Curis sicut in Civilibus ita & in Criminalibus causis, ob causarum multitudinem nullus certus terminus observari commodè possit, quid tamen Jure communi statutum, & illius vigore, cessante causarum multitudine, observandum sit, exponemus.

Dicendum est, de Jure communi, sicut in Civilibus perimitur instantia triennio, (loquendo de foro civili, nam in foro Ecclesiastico non habet terminum) ita, tam de Jure Canonico quam civili instantia in causis criminalibus perimitur biennio, computato à die litis contestationis, vel inceptae Inquisitionis. l. 13. c. de Jud. princip. [Properandum nobis visum est, ne lites fiant penè immortales, & vite hominum modum excedant: cum criminales quidem causas jam nostra lex (mox referenda) biennio concluserit.] l. fin. c. ut intra certum tempus crim. quae si terminetur. [Criminalis causas omnino intra duos annos à contestatione litis numerandos finiri censemus: nec ullà alià occasione ad ampliora produci tempora: sed post biennii excessum minime ulterius lite durante, accusatum absolvi: scientibus Judicibus eorumque officis, quòd si litigatoribus admonentibus ipsi lites introductionem vel examinationem distulerint, poenam vicenarum librarum auri feriantur.] Quae lex non est eorèda Jure Canonico.

74. **Q**uæritur I. An elapso biennio ita pereat instantia, ut non solum reus sit absolvendus ab instantia, sed neque amplius de novo possit accusatio institui. 2. Si culpa accusatoris lapsus est biennium, non admittitur amplius ad accusandum de novo: bene tamen si per negligentiam Judicis, & reus est ab instantia absolutus. Unde momentur Accusatores, ut saepius & instanter multiplicent protestationes, ne currat instantia.

75. **Q**uæritur II. Si Judici datum est plenum arbitrium, an vi hujus arbitrii possit post lapsum biennium accusator restituere, ut possit in accusando pergere. 2. Negative, solum enim censetur illi concessum, quòd durante biennio possit tempore prorogare: quae duo esse diversa alibi declaratum est.

76. **Q**uæritur III. An morte accusatoris pereat instantia, ita ut per alium continuari non possit. 2. Si delictum tale sit, super quo Judex non possit ex officio procedere, sed solum

per viam accusationis, tunc perit instantia, sicut per lapsum biennii; quia iudicium est fundatum super personam accusatoris. Si vero delictum ejusmodi sit, (alia hodie in plerisque tribunalibus omnia sunt) ut super eo inquiri a Judice possit, etiam nemine accusante, tunc morte accusatoris instantia non perit, quin Juxta possit ex officio per inquisitionem pergere, quia tunc iudicium etiam in persona Judicis fundatum est.

77. Queritur IV. Si reus judicialiter confiteatur crimen, an nihilominus sit locus peremptioni instantiæ. *Re.* Negative, Nam per confessionem judicialem fit crimen notorium, in notoriis autem non observantur solennitates.

Queritur V. An instantia perimatur etiam quando causa agitur in Consistorio Principis. *Re.* Negative. Et ita dicitur practicari in Camera Imperiali, idem est in illis causis, quæ quidem cognoscuntur ab inferioribus Judicibus, sed sunt ad Principem referenda.

78. Queritur VI. Si Princeps vel Statutum assignet Judici brevem terminum, à quo die incipiat tempus præscriptum currere. *Re.* Si à Statuto: tunc à die litis contestatæ, sicut de jure communi dictum. Si vero à Principe, tunc incipit Judicium currere à die præsentati rescripti, & non à die quo datum est.

Queritur VII. Si durante tempore præfixo petatur & imperetur a Principe prorogatio, sed præsentetur rescriptum post lapsum temporis, an nihilominus prorogatio valeat. *Re.* Affirmative, quia hæc videtur esse Principis intentio, & quia beneficia Principum, quando nemini præjudicant, recipiunt amplam interpretationem.

79. Queritur VIII. Si Juxta moriatur vel mutetur prope finem biennii, quomodo currat tempus successoris. *Re.* Concedi illi integrum novum annum, ut colligitur ex lege 13. §. 7. post medium. C. de Juriis, quamvis textus loquatur de causis civilibus, & de triennio. [Sin autem in medio triennii, vel morte Judicis, vel alia irrefragabili occasione iudicium fuerit mutatum, si quidem ex triennio annale tempus, vel amplius residet, in quo alius Juxta ei cause imponitur, intra reliquum tempus causa finiatur. Sin autem minus quam annale sit, tunc omne quod deest, repletur, ut non in minore quam perfecti anni tempore litem possit subrogatus Juxta tam discutere quam terminare.]

De hac materia plura dixi to. præced. quæ etiam causis criminalibus communia sunt, & idcirco non repetenda.

CONTROVERSIA IX.

An crimen semel definitivè iudicatum, possit denuo in iudicium adduci.

SUMMARIVM.

*S*emel definitivè absolutus non potest regulariter super eodem crimine molestari. 81.

*A*liquando tamen admittitur alius accusator super eodem crimine, si ignarus prioris accusationis prosequatur suam sive nunquam injuriam. 81.

*Q*uidsi fuit absolutus solum ob defectum probationis. n. 82. & seq.

*P*ost absolutionem ab observatione Judicis, potest eadem criminis causa denuo tractari. 82.

*Q*uidsi delictum fuit punitum in foro Ecclesiastico pœnâ inproportionatâ. 85.

80. Dicendum I. Qui semel est judicialiter absolutus à crimine tanquam innocens, sive hoc factum sit in iudicio criminali sive civili, hoc est, quando in causa criminali solum civiliter actum est, & sententia transit in rem iudicatam, non potest ab eodem (& regulariter nec ab alio) denuo super ejusmodi crimine molestari aut accusari, sed exceptione rei iudicatæ semper tutus erit, & hoc tam de jure Canonico (quod immerito aliqui negarunt) quam de jure civili. cap. 6. de accusat. [De his criminibus, de quibus absolutus est accusatus, non potest accusatio replicari.] Ex Jure Civili textum mox afferam.

81. Dicendum II. Aliquando tamen admittitur alius accusator super eodem crimine, si ignarus prioris accusationis suam vel futuram injuriam prosequatur. l. 7. §. 2. ff. de accusat. ubi etiam præcedens conclusio habetur. [Iisdem criminibus, quibus quis liberatus est, non debet præses pati eundem accusari. Sed hoc utrum ab eodem, an nec ab alio accusari possit, videndum est. Et putem, quoniam res inter alios iudicatæ alii non præjudicant, si is qui punit (id est postea) accusator existit, suum dolorem persequatur, doceatque, ignorasse se accusationem ab alio institutam, magna ex causa admitti eum ad accusationem debere.]

Ex quo textu liquet, ad hoc ut secundus accusator admittatur, duo requiri: imprimis ignorantiam prioris accusationis: quæ quidem nisi in contrarium essent argumenta vel præsumptio, sufficienter probaretur Juramento accusatoris, ut in simili-

in simili-

in simili alibi dictum est. Secundo, requiritur magna causa. Et ideo cum semel hic casus defacto contigisset, (inquit Clarus n. 4. q. 57.) ego dicebam, non esse audiendos hujusmodi de novo accusare volentes, nisi in criminibus magnis & atrocibus, & nisi præstita fidejussione de omnibus impensis & damnis, in casu quo delictum non probaretur, quia non videbatur posse dici subesse magna causa, ubi non esset etiam gravis qualitas ipsius criminis.

Multo facilius admitteretur Secundus accusator, si constaret, priorem accusatorem prævaricatum esse, & collusisse, ut reus absolveretur, forte pecuniâ corruptum: nam ob bonum publicum, cuius interest delicta non manere impunita, non debet dolus obesse.

82. Controversia non levis est. An, quando reus fuit absolutus non ob probatam innocentiam, sed ob defectum probationum delicti, an inquam, tunc possit denuo accusari. Et quidem si sententia lata esset cum clausula: donec melius probetur: vel: rebus sic stantibus: ex hæc & nunc apparentibus, &c. tunc omnes admittunt, posse denuo accusari, imò & inquiri, ex nova causa inquirendi emergente. Nam hæc clausula indicant intentionem Judicis absolventis restrictam, & conditionatam, adeoque in effectu faciunt sententiam interlocutoriam, ut possit post se aliam sententiam expectare. Verum seclusis clausulis

Affirmativam sententiam tenet Romanus, & in terminis ac indubitatè Julius Clarus n. 2. his verbis. Sed si est absolutus eo quia probatum non fuisset, tunc utique possit iterum accusari. Unde miror, quod Guazzinus Clarum citet pro sententia negativa.

83. Dicendum III. Cum communi sententia, neque tunc posse reum amplius accusari. Ratio est, quia imprimis Jura non distinguunt. Deinde fundamentum ad versatiorum falsum est, quasi talis absolutio sit solum absolutio ab observatione Judicis, prout est v.g. quando accusator non est legitimus, vel contumax &c. Reverti enim absolutio rei ob defectum probationis delicti, est definitiva, absoluta, & parit exceptionem rei iudicatæ, & jura desistantur resuscitationem iudiciorum.

Unde reprehenduntur illi Judices, qui, delicto non probato, sed nec probatâ innocentia, absolvent reum ab observatione iudicis, in hunc finem, ut possit iterum accusari, quasi hoc modo consulant Reipublicæ: sed hoc fieri contra leges & justitiam allerit Fachineus lib. 9. c. 16. post Ant. Gomez & alios. Nam regula juris habet, actore non probante, reum esse absolvendum: & hæc absolutio est sententia definitiva, quæ prætextu probationum postea repetitarum inverti

non debet: habet enim accusator appellationis remedium, quo si non utatur, sed acquiescat, sibi imputet. Quia tamen praxis multarum Curiarum habet hunc modum absolventi ab observatione iudicis, ideo secundum illam

84. Dicendum IV. Post absolutionem ab observatione Judicis, potest eadem criminis causa denuo tractari. Ratio, quia talis sententia solum profertur in vim interlocutoria.

Dicendum V. Si reus fuit solum absolutus in iudicio Inquisitionis, poterit iterum super eodem delicto impetri iudicio Accusationis, nisi crimen tale esset, ut etiam in iudicio Inquisitionis pro eo imponatur pena ordinaria, tunc enim non potest de novo accusari, sed solum quando imponeretur pena levior. Ita cum communi tradit Covarr. var. cap. 10. n. 5.

85. Dicendum VI. Si delictum mixti fori fuit punitum in foro Ecclesiastico, pœnâ tamen non adequate gravitatem delicti, poterit nihilominus adhuc puniri pœnâ proportionatâ delicto. Ita communiter omnes DD. & conclusionem jam supra probavi ex cap. 5. de pœnis in 6. prope finem. ibi. [Per hoc quoque peculiaribus potestatis non adimimus facultatem utendi legibus contra tales, quas adversus factilegos catholici Principes ediderunt.]

CONTROVERSIA X.

Quanam repetitio delicti, vel delictorum in uno actu cum mulatio multiplicet pœnam.

SUMMARIVM.

*C*oncursum plerumque delictorum non facit, ut illius delicti impunitas detur. 86.

*V*i vulneratio & occisio sint duo delicta, debent fieri ex interuallo. 87.

*P*lures percussiones quando faciunt unicum delictum. eod.

*Q*uidsi simul vel ex iteratione actus diversæ crimina oriuntur. eod.

*I*teratio criminis continuata, gravius punienda, licet sit unicum delictum. 88.

*Q*uidsi crimen iteretur post punitionem primi actus. 89.

*I*n tellectus Glosse in legem Vulgaris. ff. de furtis. 90.

86. De hoc puncto exstat lex 2. ff. de privatis delictis, qua sic habet. [Nunquam plura delicta concurrentia faciunt, ut ullius impunitas decet. Neque enim delictum ob aliud delictum minuit poenam. Qui igitur hominem subripuit, & occidit, quia surripuit, furti, quia occidit, Aquilia tenetur, neque altera harum actionum alteram consumit. Idem dicendum, si rapuit & occidit, nam & vi bonorum raptorum, & Aquilia tenetur.] Et lex 31. §. 1. ff. ad L. Aquil. [Si idem eundem servum vulneraverit, postea deinde etiam occiderit; tenetur & de vulnerato, & de occiso: duo enim sunt delicta, aliter atque si quis uno in petu pluribus vulneribus aliquem occiderit, tunc enim unica erit actio de occiso.] Ex quibus iuribus

87. Colligitur I. Ad hoc ut vulneratio & occisio censentur duo delicta in Jure, necessarium esse, ut fiant ex intervallo.

Colligitur II. Plures percussiones uno impetu seu una rixa illatas, etiam si percussus mortem non obierit, unicum delictum esse censendum, non plura, ut contra Bartolum notat Covarr.

Colligitur III. Quoties vel simul, vel ex iteratione criminis, sive statim sive ex intervallo, distincta & diversa crimina oriuntur, non ut unicum, sed ut plura crimina punienda esse; etiam si repetitio fiat ad eundem effectum, quod etiam est contra Bart.

Colligitur IV. Si ejusdem actus & criminis eodem impetu & continuatione iteratio fiat, unicum tantum crimen censendum esse.

88. Colligitur IV. Contra eundem Bart. si ejusdem criminis eodem impetu & continuatione iteratio fiat, v.g. percussionum, vulnerationum, unicum tantum crimen censendum esse ad publicam vindictam, quamvis gravius puniendum, etiam si teus non intendisset occisionem secutam; quia [Ctus non facit vim in intentione occisionis. Sic percussus Clericum quinque vel septies uno impetu, non nisi una canonica poena afficitur, & una sententia excommu-

nicationis feritur. Sic si Statutum statueret suspendium in furem reum trium furto, non comprehenderet illum, qui uno impetu & eadem occasione tribus attradationibus tribus diversis dominis tres diversas res auferret: quia mens statuti esset punire consecutum furandi, qua in tali casu non appareret, ut cum aliis tradit Covarr. lo. cit.

89. Colligitur V. Si ante punitionem primi actus ex intervallo actus iteretur circa eandem personam, una quidem poena sed auctiore puniendum reum, & sic quoad publicam vindictam fore unum crimen. Exemplum. Si quis in eadem lice ex intervallo sapius producat testes corruptos, ad finem victoriae. Secus si post punitionem primi actus, iterum produceret falsos testes. Quod autem dicit Covarruvias, etiam unica poena puniendum, qui sapius ex intervallo produceret falsos testes contra eundem quidem, sed ad diversum effectum, mihi dubium est, & magis propendeo in sententiam Bartoli, volentis poenam esse multiplicandam.

90. Dubium est, quomodo sit intelligenda glossa in legem vulgaris, ff. de furtis. qua licet dixerit in specie, cum quis alienam uxorem pluries cognoverit continuatione quadam, plura quidem videri adulteria, asserit tamen unica tantum poena illam continuationem puniendam. Bartolus docet, hoc ideo a glossa dictum esse, quod adulterium non possit pluries puniri, cum puniatur poena mortis. Verum, hoc acutè rejicit Covarruv. Nam quando condita est illa lex, nondum erat statuta poena mortis in adulterum, ergo non potuit hac esse mens glossae. Communissima ergo sententia, teste eodem Covarr. tenet, tunc illa plura adulteria propter continuationem unica poena, etiam si hac pecuniaria esset, punienda esse, quamvis cum aliquo augmento.

De Cumulatione poenarum ob cumulationem delictorum, iterum agam prope finem hujus tomi.

CAPUT II.

DE DELICTORVM SPECIEBVS, EORVMQVE POENIS,

Ordine Alphabetico discussis.

Quae alii DD. crimina in specie cum suis poenis sine ordine tractant, placuit ordine Alphabetico tractare, nam omnis alius ordo est difficilis & dubius, v.g. Si quis vellet secundum gradum atrocitatis aut gravitatis procedere, vel secundum majorem aut minorem eorundem similitudinem, prout aliqui minus feliciter attentarunt.

Abigeatus.

SUMMARIUM.

Abigei quinam in Jure dicantur. 91.
Quanam poena Abigeorum. 92.
Qui in stabulo abigunt pecus domitium, plenius coercentur. eod.
Qui animalia domestica minora, arbitrariè puniuntur. eod.
Abigeatus per se non est publici iudicii. 93.
Poena receptorum abigeorum. eod.

91. **D**E Abigeis exstat titulus ff. 14. libri 47. & in Codice 37. lib. 9.

Abigei dicuntur in Jure, qui pecora ex pacis vel armentis subtrahunt, vel ex stabulis, & sic depradandi & abigendi quodammodo artem profitentur. Unde, qui ovem errantem vel equum in solitudine haerentem abducit, animo retinendi, etsi fur sit, abigeus tamen necdum est, ut habetur rotidem prope verbis l. 1. §. 1. ff. h. tit. Quoad numerum vero sic statuitur l. 3. [Oves pro numero abactionum aut furem aut abigeum faciunt: quidam decem oves gregem putaverunt: porcos etiam quinque vel quatuor abactos, equum, bovem vel unum abigeatus crimen facere.] & §. 2. Qui sepius abegerint, licet semper unum vel alterum pecus surripuerint, tamen abigei sunt. nempe quia tales censentur professionem hujus artis facere.

92. De poena abigeorum sic statuitur l. 1. ff. h. t. [De abigeis puniendis ita D. Hadr. consilio Betice restripit. Abigei cum durissime puniuntur, ad gladium damnari solent. puniuntur autem durissimè non ubique, sed ubi frequentius est id genus maleficii. alioquin & in opus, & nonnunquam temporarium dantur.] Ratio est, quia frequentia delicti debet emendari medio magis absterrente.

Cujacius, more suo, hic singularem intellectum illius verbi ad gladium comminiscitur, quasi non sit intelligenda decapitatio, sed Ludus gladiatorius; sed non est audiendus.

Qui in stabulo abigunt domitium, plenius coercentur, ut habetur in l. 3. §. 1. ff. h. t. ubi nota, textum aliter legi ab Ant. Perez. qui sic scribit. Lenius etiam coercentur, qui in stabulo abigunt. prout ex graeca versione reponit Cujacius. Sed rectius retinent alii lectionem. plenius. nam qui in stabulo abigunt pecus, atrocius delinquant, quam si in sylva abigant, cum habeat adjunctam violentam irruptionem, magisque noxium domino.

Qui animalia minora domestica & civia abigunt, arbitrariè puniuntur, ut ansetes, anates, gallinas &c. ut tradit Damhouderus. sed in hoc consuetudo attendenda; qualis est in Belgio.